

Różne aspekty instytucjonalnej pomocy dla osób niepełnosprawnych

W ciągu ostatnich kilku lat nastąpił wyraźny wzrost liczby profesjonalistów, których zadaniem jest niesienie pomocy człowiekowi z deficytami, wspieranie go w przystosowaniu się do życia oraz rozwijanie jego potencjału zawodowego. Jedną z instytucji państwowych, której zadaniem jest wspieranie rodzin w trudnych sytuacjach życiowych jest pomoc społeczna. Współczesny model pomocy społecznej zakłada współpracę pięciu systemów:

- formalnego systemu opieki społecznej,
- systemu opieki medycznej,
- systemu opieki edukacyjnej,
- systemu opieki ekonomicznej,
- pośrednich systemów pomocy (inicjatywy pozarządowe.)

Do instytucji, które otaczają osoby z niepełnosprawności opieką domową oraz instytucjonalną należą:

- lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarka środowiskowo-rodzinna,
- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Dienne Domy Pomocy Społecznej,
- Domy Pomocy Społecznej,
- Zakłady Opiekńczo-Lecznicze,
- Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze,
- oddziały szpitalne dla przewlekle chorych.

Bezpośrednimi organizatorami pomocy publicznej są gminne i dzielnicowe Ośrodki Pomocy Społecznej, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie oraz Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które to realizują zadania z zakresu rehabilitacji społecznej takie jak:

- dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych,
- dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie do likwidacji barier,
- dofinansowanie do sportu,
- program wyrównywania różnic między regionami.

Oraz zadania z zakresu Pomocy społecznej, poprzez sprawowanie opieki nad:

- rodzinami zastępczymi,
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- domami pomocy społecznej.

Przy PCPR-ach funkcjonują także Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Jednostka ta zajmuje się między innymi:

- wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności,
- wydawaniem legitymacji dla osób niepełnosprawnych.

Najpowszechniejszą formą wsparcia instytucjonalnego są Domy Pomocy Społecznej. Prawo do pobytu w DPS przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej a następnie umieszczenia wszczynają pracownik socjalny ośrodka na wniosek osoby ubiegającej się, jej opiekuna lub z urzędu w sytuacji przewidzianej przepisami.

Wymagane dokumenty:

- wywiad środowiskowy u osoby ubiegającej się o miejsce w DPS, przeprowadzony przez pracownika ośrodka pomocy społecznej,
- zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia,
- opinia ośrodka pomocy społecznej dotycząca stopnia sprawności osoby ubiegającej się o skierowanie do DPS,
- decyzja o przyznaniu zasiłku stałego lub decyzja organu rentowo-emerytalnego ustalającego wysokość renty lub emerytury,
- wywiad rodzinny u osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za DPS lub umowa partycypowania w tej opłacie,
- zgoda osoby ubiegającej się, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego na ponoszenie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej,
- postanowienie sądu o ubezwłasnowolnieniu,
- postanowienie sądu o ustanowieniu opiekuna lub kuratora,
- postanowienie sądu zezwalające opiekunowi na umieszczenie osoby ubezwłasnowolnionej w domu pomocy społecznej.

Podopieczni DPS biorą udział w organizowanych imprezach okolicznościowych, spotkaniach klubowych, pogadankach, prelekcjach, przeglądach artystycznych, wycieczkach turystycznych, piknikach, majówkach, wyjściach do kina, teatru, filharmonii, muzeum, uczestniczą również w warsztatach terapeutycznych.

Inną formą wsparcia dla osób z niepełnosprawnością są Środowiskowe Domy Samopomocy, które realizują zadania umożliwiające osobom niepełnosprawnym powrót do życia w społeczeństwie. Środowiskowe Domy Samopomocy są jednostkami organizacyjnymi resortu pomocy społecznej.

Wymagane dokumenty:

- wniosek osoby ubiegającej się o skierowanie do środowiskowego domu samopomocy lub jej przedstawiciela ustawowego,
- rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o ile osoba takie posiada,
- zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, o występujących zaburzeniach psychicznych,
- zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach,
- decyzję organu emerytalno-rentowego ustalającego wysokość emerytury lub renty,
- oświadczenie o wysokości dochodu osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy w formie skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy,
- oświadczenie o stanie majątkowym,
- zgoda na zbieranie i przetwarzanie danych osobowych,

Ważną rolę w pomocy osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie odgrywają również dzienne domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, środowiskowe domy samopomocy oraz kluby samopomocy.

Do formalnych systemów wsparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych należy także Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), którego głównymi zadaniami są: realizacja zasady równości szans, pomoc w finansowaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, różnorodne programy rehabilitacji oraz dotacje i inwestycje w projekty na rzecz osób niepełnosprawnych. Środki Funduszu przeznaczone są także na tworzenie nowych oraz przystosowywanie istniejących miejsc pracy do potrzeb

osób niepełnosprawnych, tworzenie zakładów pracy chronionej, likwidacje barier architektonicznych, udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej, organizowanie szkoleń i przekwalifikowań, organizowanie warsztatów terapii zajęciowej oraz rehabilitację leczniczą i społeczną. Osoba niepełnosprawna może złożyć wniosek o dofinansowanie ze środków Funduszu PEFRON, na:

- pokrycie kosztów uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych,
- zakup sprzętu rehabilitacyjnego,
- pokrycie kosztów zaopatrzenia w środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne.

Wnioski do PEFRON można składać, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny nie przekracza kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym lub 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej. Do wniosków indywidualnych osób niepełnosprawnych należy dołączyć:

- aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- potwierdzenie dochodów uzyskanych za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku.

Istotne wsparcie osobom niepełnosprawnymi u ich rodzinom zapewniają także organizacje pozarządowe. Jest ich w Polsce wiele i można wśród nich wyodrębnić: fundacje, stowarzyszenia oraz spółdzielnie.